

**UCHWAŁA Nr XXXVII/288/23
RADY GMINY GNOJNO**

z dnia 8 marca 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na 2023 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r., poz. 40), art. 4¹ ust. 1, 2 i 5, art. 9³ ust. 4 i art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r., poz. 165 ze zm.) oraz art. 10 ust. 1, 2 i 2a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r., poz. 172) uchwała się, co następuje:

§ 1.1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2023 rok, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały.

2. Uchwała się plan rzeczowo-finansowy na 2023 rok, stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XXVIII/242/22 Rady Gminy Gnojno z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gnojno.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Stanisław Weisło

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2023

I. Wprowadzenie i podstawy prawne Programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, zwany dalej „Programem”, określa szereg działań inicjowanych przez gminę w zakresie profilaktyki, mających na celu minimalizację szkód wynikających z nadużywania alkoholu i narkotyków, jak również przeciwdziałania przemocy.

Zadania własne gminy realizowane w ramach gminnego programu przeciwdziałania alkoholizmowi, zwalczania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie precyzują dokumenty wymienione poniżej, które stanowią podstawę wszystkich działań. Są to:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz.U. z 2023 r., poz. 165 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 172),
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025,
- Zarządzenie Nr 4/22 Wójta Gminy Gnojno z dnia 27 stycznia 2022 r. w sprawie powołania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

II. Problemy wynikające z picia alkoholu

Choć pod względem ilości czystego alkoholu wypijanego na głowę statystycznego mieszkańca danego kraju nie jesteśmy w ścisłej czołówce Unii Europejskiej, to jednak niepokój budzi fakt, że Polacy piją coraz więcej. Według raportu Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), znaleźliśmy się obok Litwy, Łotwy, Islandii i Belgii w gronie pięciu krajów Europy, w których nastąpił największy wzrost spożycia alkoholu. Rocznie statystyczny Polak wypija 11 litrów czystego spirytusu na głowę. Jeszcze w 2005 roku było to 9,5 litra. Zjawisko to spowodowane jest między innymi niską ceną alkoholu, łatwą dostępnością trunków oraz reklamami, w których alkohol jest przedstawiany jako dobry „towarzysz/przyjaciel”. Jak wskazują sprzedawcy sklepów z alkoholem, najczęściej klientów kupuje smakowe wódki w niewielkich buteleczkach, czyli w tak zwanych małpkach, rano. Są poręczne i z łatwością można je ukryć w damskiej torebce czy kieszeni marynarki. Z badań wynika, że w Polsce każdego dnia sprzedaje się od 1,4 miliona do 3 milionów 100-gramowych lub 200-gramowych buteleczek wódki. Eksperci ostrzegają, że jesteśmy bliscy przekroczenia granicy, za którą rozpoczyna się degradacja społeczna. Już samo spożywanie alkoholu może przynosić straty, a nie tylko jego nadużywanie. W Polsce rocznie z powodu nadużywania alkoholu umiera 12 tysięcy osób. Regularne spożywanie dużych ilości alkoholu zwiększa ryzyko zachorowania na nowotwory przewodu pokarmowego, powoduje marskość wątroby, jest jednym z czynników prowadzących do samobójstw, a także utrudnia i opóźnia diagnozowanie i leczenie innych chorób. Według szacunkowych danych Narodowy Fundusz Zdrowia wydaje rocznie 8 – 10 mld zł na likwidację skutków, jakie na zdrowie Polaków wywiera alkohol. Do tego dochodzą koszty związane z bezpieczeństwem na drogach, rosnącą liczbą wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców, straty spowodowane przez młodocianych wandalów niszczących mienie pod wpływem alkoholu oraz to, co dzieje się z powodu niezdolności do pracy osób uzależnionych. Okazuje się, że zgodnie z wyliczeniami jakich dokonała PARPA, rocznie tracimy z tego powodu od 26 do 32 mld zł. Należy pamiętać, że za liczbami i statystyką kryje się często cierpienie konkretnych osób i ich bliskich, czego nie da się przeliczyć na żadne pieniądze. Paradoks polega na tym, że ta najbardziej szkodliwa substancja, jako jedyna z listy, jest legalnie produkowana i sprzedawana. Aby temu zapobiec zmiany wprowadzone w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w roku 2018 dały samorządom nowe kompetencje. Przedstawiciele władz lokalnych mogą m.in. decydować o ograniczeniu sprzedaży alkoholu

w godzinach nocnych oraz wprowadzić zakaz picia alkoholu we wszystkich miejscach publicznych, z wyjątkiem miejsc do tego przeznaczonych. Takie uprawnienie daje nowe możliwości samorządom w zakresie kształtowania lokalnej polityki obejmującej ograniczenie dostępności fizycznej do alkoholu. Ale czy ograniczenie punktów sprzedaży na poziomie samorządowym nie okazało się porażką? Eksperci twierdzą, że to musi być egzekwowane na poziomie rządu i parlamentu.

Zrealizowane w Polsce badania epidemiologiczne pozwalają szacować liczbę osób uzależnionych od alkoholu na ok. 900 tys. (leczy się zaledwie 350 tys. z nich), zaś osób pijących alkohol nadmiernie i szkodliwie – na ok. 3,5 mln.

W otoczeniu alkoholików żyje około 1,5 mln dzieci i 1,5 mln dorosłych (współmałżonków i rodziców). Na podstawie badań naukowych określono, iż w Polsce 943 tys. dzieci i młodzieży w wieku poniżej 18 lat ma rodziców z problemami wynikającymi z picia. Rodziny osób uzależnionych borykają się z wieloma problemami, do których należą m.in.: przemoc, chroniczny stres, zaburzenia psychosomatyczne i emocjonalne, demoralizacja. Nadużywanie alkoholu stanowi istotny czynnik ryzyka wystąpienia przemocy w rodzinie. Liczbę ofiar doznających przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym szacuje się na około 2 mln osób. W 2017 roku policjanci podjęli ponad 75,5 tys. interwencji z wykorzystaniem procedury „Niebieskie Karty”. Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety (58%) oraz dzieci do lat 13 (24%). Picie osoby bliskiej wpływa również na pogorszenie sytuacji materialnej rodziny i brak perspektyw życiowych, daje poczucie wyobcowania i nieuzasadnionego wstydu.

Badania pokazują, że mimo rosnącej świadomości zagrożeń, jakie niesie picie alkoholu w czasie ciąży, 33 procent kobiet nie rezygnuje z picia w tym okresie. Każdego roku rodzi się 9 tys. dzieci z FAS, czyli z nieuleczalnym alkoholowym zespołem płodowym. Analiza stanu noworodków, których matki piły w ciąży alkohol, wskazuje na zwiększoną częstotliwość występowania małej masy urodzeniowej i mniejszej długości ciała, niższej punktacji w skali Apgar oraz różnych wad wrodzonych.

Wiele osób uzależnionych od alkoholu leczy się z powodu zaburzeń krążenia, zaburzeń układu trawiennego, nerwowego i oddechowego. Ponadto alkohol zwiększa ryzyko rozwoju wielu nowotworów a także przyczynia się do powstawania wielu urazów.

Kolejnym problemem jest picie w miejscu pracy, do czego przyznaje się 20% badanych, które wpływa na wzrost absencji chorobowej oraz niższą wydajność pracowników.

Osoby pijące mają często kłopoty z prawem. Alkohol towarzyszy: wypadkom drogowym, aktom przemocy, napadom i kradzieżom.

Do niepokojących zjawisk należy problem alkoholizmu wśród młodzieży. Jest to poważny problem społeczny, tym bardziej, że ilość spożywanego przez młodych ludzi alkoholu systematycznie wzrasta. Obniża się wiek inicjacji alkoholowej i rośnie liczba nadmiernie pijących młodych kobiet i dziewcząt, a ich poziom picia (co do ilości i częstości spożywanego alkoholu) zbliża się do poziomu picia mężczyzn. Kobiety pijące najwięcej alkoholu to osoby w wieku od 18 do 29 lat, pozostające w stanie wolnym (panny i osoby rozwiedzione), mieszkanki miast (powyżej 50 tys. mieszkańców), uczące się i studiujące oraz bezrobotne. Co dziesiąta kobieta w tym wieku wypija rocznie ponad 7,5 l czystego alkoholu, co stwarza ryzyko poważnych szkód zdrowotnych, psychologicznych i społecznych.

III. Zadania własne gminy

Art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Realizacja powyższych zadań jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz zapobiegania narkomanii, stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę gminy.

IV. Główne cele i realizatorzy Gminnego Programu

Podstawowym celem „Programu” jest prowadzenie edukacji wśród dzieci i młodzieży z terenu gminy, informowanie i edukowanie społeczeństwa o szkodliwości picia alkoholu, zażywania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. Działalność edukacyjna prowadzona jest m.in. poprzez:

- promocję zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży oraz włączenie we wczesną edukację przedszkolaków i uczniów z klas „0”,
- wspieranie działalności edukacyjnej, informacyjnej i terapeutycznej instytucji i placówek, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- informowanie społeczeństwa o szkodliwości spożywania alkoholu, palenia tytoniu oraz zażywania środków i substancji psychoaktywnych, stanowiących jedną z głównych przyczyn stosowania przemocy domowej i rówieśniczej oraz prowadzących do choroby alkoholowej i narkomanii,
- podejmowanie i wspieranie działań ogólnopolskich oraz lokalnych inicjatyw społecznych, służących szeroko pojętej profilaktyce.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2023 realizowany jest przez pełnomocnika wójta do spraw przeciwdziałania alkoholizmowi.

V. Realizacja szczegółowych celów „Programu” w roku 2023

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu:
  - współpraca z Poradnią Leczenia Uzależnień w Busku – Zdroju,
  - współpraca z Buskim Ośrodkiem Trzeźwości „Zdrój” w Busku – Zdroju,
  - współpraca ze Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy,
  - działalność punktu konsultacyjno – informacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.
2. Udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkomanii i przemocy (działania wymienione w punkcie pierwszym oraz działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych):
  - przyjmowanie wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego,
  - prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego,
  - prowadzenie rozmów z członkami rodziny osoby uzależnionej,
  - prowadzenie rozmów ze sprawcami oraz ofiarami przemocy,
  - współpraca z policją i zespołem interdyscyplinarnym w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych poprzez:
  - realizację szkolnych programów profilaktycznych (warsztatów, spotkań, pogadanek, prelekcji, programów, spektakli, koncertów profilaktycznych, pikników i festynów rodzinnych) w poszczególnych szkołach,
  - szkolenie przedstawicieli grup zawodowych, mających styczność z problemem alkoholowym i narkotykowym (lekarze, pielęgniarki, nauczyciele),
  - organizację wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz innymi zagrożeniami społecznymi,
  - działalność profilaktyczną w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym,
  - zajęcia rekreacyjno – sportowe (turnieje piłkarskie, konkursy, wyjazdy uczniów na basen, zakup prostego sprzętu sportowego – piłek, materacy),
  - organizację zabaw choinkowych i andrzejkowych w szkołach z elementami profilaktycznymi.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych poprzez:
  - wspieranie placówek leczenia odwykowego (zakup materiałów edukacyjnych: książek, broszur, czasopism),
  - wyposażenie placówek leczenia uzależnień w niezbędne do prawidłowego funkcjonowania sprzęty,
  - dofinansowanie ponadnormatywnych godzin służby policjantów Komendy Powiatowej Policji w Busku-Zdroju.
5. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
  - inicjowanie i koordynowanie działań zawartych w „Programie”,
  - przyjmowanie wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego i uruchamianie procedury z tym związanej,
  - współpraca z punktem konsultacyjnym,
  - odbywanie posiedzeń,
  - współpraca z Policją, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
  - współpraca z tygodnikiem „Ponidzia”.

VI. Skuteczna realizacja „Programu” wpłynie na:

- zmniejszenie wydatków na opiekę zdrowotną,
- poprawę sytuacji rodzin,
- zwiększenie świadomości dotyczącej choroby alkoholowej i jej skutków.

VII. Finansowanie zadań

Dochody na finansowanie zadań zawartych w „Programie” pochodzą z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie detalicznym i hurtowym i nie mogą być przeznaczane na inne cele (art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi).

Planowane wpływy za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i wpływy z części opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym w 2023 r. wynoszą 82.000,00 zł. Środki pozostałe z 2022 roku to 65.460,02 zł.

Planowana wielkość wydatków z działu 851 – Ochrona zdrowia, rozdz. 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi i działu 851, rozdz. 85153 – Zwalczanie narkomanii wynosi 147.460,02 zł.

Kwota 147.460,02 zł zostanie przeznaczona na:

- zwalczanie narkomanii – 1.000,00 zł,
- przeciwdziałanie alkoholizmowi – 146.460,02 zł.

PLAN RZECZOWO - FINANSOWY NA 2023 ROK

Lp.	Zadanie	Sposób realizacji	Planowane wydatki w zł
I.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ofiar przemocy domowej	Działalność punktu konsultacyjnego - wynagrodzenie konsultanta zgodnie z zawartą umową.	8.820,00
II.	Udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkomania i przemoc	Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego: - przyjmowanie wniosków o leczenie odwykowe, - motywowanie osób uzależnionych do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego, - kierowanie osób uzależnionych od alkoholu na badanie przez biegłych sądowych, - kierowanie wniosków do sądu o zobowiązanie do leczenia osób, które nie wyraziły zgody na leczenie dobrowolne lub je przerwały, - informowanie o procedurze „Niebieskie Karty” oraz przyjmowanie zawiadomień w ramach tej procedury, - udzielanie informacji na temat placówek lecznictwa odwykowego, - udzielanie informacji na temat placówek udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie (zadanie punktu konsultacyjnego), - motywowanie do podejmowania terapii dla osób współuzależnionych, - udzielanie porad indywidualnych (zadanie punktu konsultacyjnego), - prowadzenie indywidualnych konsultacji (zadanie punktu).	6.000,00
III.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych	1. Realizacja szkolnych programów profilaktycznych (warsztatów, spotkań, pogadanek, prelekcji, wywiadówek dla rodziców, programów rekomendowanych, spektakli, koncertów profilaktycznych, pikników i festynów rodzinnych) w szkołach i przedszkolach. 2. Diagnoza problemów dotyczących zjawiska używania środków psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów). 3. Organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz innymi zagrożeniami społecznymi. 4. Zajęcia rekreacyjno-sportowe (turnieje piłkarskie, konkursy, wyjazdy na basen i mecze piłkarskie, zakup piłek, materacy i prostego sprzętu sportowego, zajęcia pozalekcyjne na hali sportowej i na boisku). 5. Zakup materiałów do prowadzenia profilaktyki: książek, ulotek, filmów DVD, płyt CD, gadżetów. 6. Zorganizowanie „Mikołajek” (zakup paczek) dla dzieci z rodzin, w których występuje problem alkoholowy. 7. Organizacja zabaw choinkowych i andrzejkowych z elementami profilaktycznymi w szkołach (zakup słodkiego poczęstunku). 8. Organizacja pikniku plenerowego z okazji Dnia Dziecka z elementami profilaktyki.	19.140,02 6.000,00 10.000,00 18.000,00 4.000,00 2.000,00 10.000,00 12.000,00

		9. Szkolenia dla przedstawicieli grup zawodowych mających styczność z problemem alkoholowym i narkotykowym (lekarze, pielęgniarki, nauczyciele).	3.000,00
IV.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych	1. Finansowe wspieranie placówek leczenia odwykowego oraz działalności instytucji i organizacji zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (zakup sprzętu medycznego). 2. Dofinansowanie ponadnormatywnych godzin służby policjantów z Komendy Powiatowej w Busku-Zdroju.	5.000,00 10.000,00
V.	Kontrola i przestrzeganie zasad obrotu napojami alkoholowymi	1. Szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych.	2.500,00
VI.	Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz zasady wynagradzania	1. Szkolenia dla członków komisji. 2. Wynagrodzenie członków komisji – 250 zł brutto za udział w jednym posiedzeniu.	5.500,00 25.500,00
Razem:			147.460,02

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1-2 i art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 1-3 ustawy z dnia 10 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii należy do zadań własnych gminy.

Realizacja tych zadań prowadzona jest w formie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, uchwalanego corocznie przez radę gminy.

W związku z powyższym podjęcie przedmiotowej uchwały jest w pełni uzasadnione.